

4. ಈ ರೀತಿ ಗುಂಡಿಯಿಂದ ಸುಮಾರು 3 ಅಡಿಗೂ ಎತ್ತರವಿರುವಂತೆ ಮೇವನ್ನು ತುಂಬಿ ನಂತರ ಮೇಲುಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಣ ಪೆನಿಂಡಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಕತ್ತರಿಸದ ಉದ್ದನೆಯ ಹಾಸಿಮೇವಿನಂಡಾಗಲಿ ಮುಚ್ಚುವುದು. ನಂತರ ಪಾಲಿಧೀನಾ ಹಾಳೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿ ಮೇಲೆ ತೂಕಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲವು ದಿಂಡುಕಲ್ಲಿಗಳನ್ನು ಹೇರುವುದು ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮೇವಿನ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಅಡಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಣಿನ್ನು ಹರಡಿ ಜೆನ್ನಾಗಿ ತುಳಿದು ಬಡಿದು ನಂತರ ಸಗಣೆಯಿಂದ ಸಾರಿಸುವುದು. ನೇರು ಒಳಹೊಗದಂತೆ ಇಳುಜಾರು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗುಂಡಿಯನ್ನು ಮುಚ್ಚುವುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ.

ಮಳೆಗ ಭಡ್ಡವಾಗಿ ಮುಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದು

ಭಡ್ಡವಾದ ರಸಮೇವು

6. ಮುಚ್ಚಿದ ಮೇವಿನ ಗುಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದರಷ್ಟು ವಾರದಲ್ಲಿ ಮೇವು ಕುಸಿದು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಿರುಕುಗಳು ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಬಿರುಕೆನ್ನು ಮತ್ತೇ ಸ್ಲಾಪ್ ಮಣಿನ್ನು ಹಾಕಿ ಮುಚ್ಚುವುದು.

7. ಈ ರೀತಿ ಮುಚ್ಚಿದ ಮೇವಿನ ಗುಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಲೀಕ್ಪಾಕ್ ಸುಕ್ಕಿ ಜೀವಾಣಿಗಳು ಮೇವಿನಲ್ಲಿ ಇರುವ ಪಿಸ್ಪ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಲ್ಯಾಕ್‌ಕ್ ಆವುದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವುದು. ಈ ರೀತಿ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದ ಲ್ಯಾಕ್‌ಕ್ ಆವುವು ಮೇವನ್ನು ಕೆಡದಂತೆ ಕಾಪಾಡುವುದು. ಈ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಮೇವನ್ನು ಜೆನ್ನಾಗಿ ದಮಸ್ಸನು ವಾಡಿ ಎಲ್ಲ ಗಾಳಿಯನ್ನು ಹೊರತೆಗೆದು ನಂತರ ಗಾಳಿ ಒಳಹೊಗದಂತೆ ಮುಚ್ಚುವುದು ಅತಿ ಅವಶ್ಯಕ. ಸರಿಯಾಗಿ ಗಾಳಿಯನ್ನು ಹೊರತೆಗೆಯದಿದ್ದರೆ ಹಾಗೂ ಗಾಳಿ ಆಡಲು ಬಿಟ್ಟರೆ ಮೇವು ಕೆಡುವುದು ಹಾಗೂ ತಯಾರಿಸಿದ ರಸಮೇವಿನ ಗುಣಮಟ್ಟ ಕಳಪೆಯಾಗಿರುವುದು.

ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ರಸಮೇವು ತಯಾರಿಸಿದ ಏರಡು ತಿಂಗಳ ನಂತರ ಮೇವನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಹೊರತೆಗೆದು ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದು. ಪದರ ಪದರವಾಗಿ ಒಂದು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನಂದ ಕೆಳಗಿನವರೆಗೂ ಮೇವನ್ನು ತೆಗೆಯಬೇಕೆ ಹೊರತು

ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಮ್ಮೆಗೆ ತೆಗೆದು ಗಾಳಿಗೆ ಇಡಬಾರದು. ಗುಂಡಿಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿರುವ ಮಣಿನಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನ ಸ್ಲಾಪ್ ಸ್ಲಾಪ್ ಭಾಗವನ್ನೇ ತೆಗೆದು ತಳಗಿನವರೆಗೂ ರಸಮೇವನ್ನು ಹೊರಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಒಳ್ಳೆಯ ರಸಮೇವು ಬೇಲದ ಹಣ್ಣಿನ ವಾಸನೆ ಬರುವುದಲ್ಲದೆ ಜೆನ್ನದ ಹಳದಿ ಬಣ್ಣದಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ.

ರಸಮೇವನ್ನು ದನಗಳು ತಿನ್ನುತ್ತಿರುವುದು

ಲೇಖಕರು :

ಡಾ. ಸಂತೋಷ ಶಿಂದೆ, ಏಜ್ಞಾನಿ (ಪಶು ವಿಜ್ಞಾನ)

ಡಾ. ಸಂತೋಷ ಎಚ್. ಎಮ್. ಏಜ್ಞಾನಿ (ತೋಟಗಾರಿಕೆ)

ಶ್ರೀ. ಸಿದ್ದಪ್ಪ ಕನ್ನೂರು, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಹಾಯಕರು (ಕೃಷಿ ಅರಣ್ಯ)

ಡಾ. ಜ್ಯೋತಿ ಬೀರಾದಾರ, ಏಜ್ಞಾನಿ (ಗ್ರಹ ವಿಜ್ಞಾನ)

ಸಂಪಾದಕರು ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶಕರು

ಡಾ. ಮಂಜು ಎಮ್. ಜೆ.

ಹಿರಿಯ ಏಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹಾಗೂ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು
ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರ, ಶಿರಸಿ

ಅಕ್ಷರ ಜೋಡಕೆ ಮತ್ತು ವಿನಾಯ

ಶೀಮಾತಿ ಅನುಪೂರ್ವ ನೀರಲಗಿ

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಹಾಯಕರು (ಗಣಕಯಂತ್ರ)

ನವೆಂಬರ್ - 2017

ಮುಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿಗಾಗಿ

ಎಸ್.ಎ.ಆರ್.ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ, ಶಿರಸಿ

ದಾರಾಫಾ : 08384-228411

ಮಿಂಚಂಡಿ : kvkuks@gmail.com

ಜಾಲತಾಣ : www.kvuttarkannada.org

ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನದಾರವಾದ, ಧಾರವಾದ

ಎಸ್.ಎ.ಆರ್.ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರ,

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ, ಶಿರಸಿ

ರಸಮೇವು (ಸ್ವೇಚ್ಚಾ) : ಹಸುಗಳಿಗೆ ಬೇಸಿಗೆಕಾಲಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಪರ್ಯಾಯ ಮೇವು

ಬೇಸಿಗೆ ಅಥವಾ ಬರಗಾಲದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಮೇವಿನ ಅಭಾವವನ್ನು ತಡೆಯಲು, ಮೇವು ಯಥೇಚ್ಚವಾಗಿ ದೊರಕುವ ಮತ್ತು ವಾಸದಲ್ಲಿ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶನಷ್ಟವಾಗದಂತೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದುವ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ರಸಮೇವು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಗುಣಮಟ್ಟದ ರಸಮೇವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು ಏಕದಳ ಜಾತಿಯ ಹಸಿರು ಮೇವುಗಳಾದ ಜೋತೆ, ಹೈಬ್ರಿಡ್ ನೇರಿಯರ್, ಗೋವಿನ ಜೋತೆ, ಸಜ್ಜೆ ಹಾಗೂ ಜವಗೋಡಿಂತಹ ಹಸಿರು ಮೇವಿನ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ರಸಮೇವು ತಯಾರಿಸಲು ಬೇಕಾಗುವ ಸೂಕ್ತವಾದ ಬೆಳೆಗಳು

ಗುಣಮಟ್ಟ ರಸಮೇವು ತಯಾರಿಸಬಹುದಿಲ್ಲ ಏಕದಳ ಹಸಿರು ಮೇವಿನ ಬೆಳೆಗಳಾದ ಜೋತೆ, ಮುಸುಕಿನ ಜೋತೆ, ಸಜ್ಜೆ, ಹೈಬ್ರಿಡ್ ನೇರಿಯರ ಮಲ್ಲು, ಕಬ್ಬಿನ ಮೇಲ್ಲಾಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ದಪ್ಪದಂಟನ ಜೋತೆ ಮತ್ತು ಮುಸುಕಿನ ಜೋತೆ ರಸಮೇವಿಗಾಗಿ ಸೂಕ್ತವಾದ ಬೆಳೆಗಳು. ಏಕದಳ ಹಸಿರು ಮೇವಿನ ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪಿಸ್ಪ ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಸಾರಜನಕ ಇರುತ್ತದೆ. ಲೀಕ್ಪಾಕ್ ಸುಕ್ಕಿ ಜೀವಾಣಿಗಳು ಮೇವಿನಲ್ಲಿ ಇರುವ ಪಿಸ್ಪ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹುದುಗುವಿಕೆ (Fermentation) ಪ್ರಕ್ರಿಯೆದಿಂದ ಲ್ಯಾಕ್‌ಕ್ ಆವುದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದುತ್ತದೆ, ಈ ರೀತಿ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದ ಲ್ಯಾಕ್‌ಕ್ ಆವುವು ಮೇವನ್ನು ಕೆಡದಂತೆ ಕಾಪಾಡುತ್ತದೆ.

ರಸಮೇವನ ಉಪಯೋಗಗಳು

- ವಷಾರ್ಥಕ ಹಸಿರು ಮೇವು ಲಭ್ಯ ಮೇವನ ಕೊರತೆ ಉಂಟಾದಾಗ ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದು.
- ರಸಮೇವನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು 'ಎ'ಅನ್ನಾಂಗವಿರುತ್ತದೆ.
- ಒಣ ಹಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಹಸಿರು ಹಲ್ಲನ್ನು ಸಂಗೃಹಿಸಿದಲು ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ಪಟ್ಟ ಕಡಿಮೆ ಸ್ಥಳಾವಕಾಶ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.
- ರಸಮೇವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದ ಮತ್ತು ಗಾಳಿಯ ಬಿಗಿಯಾದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ, ಆದ್ದರಿಂದ ಬೆಂಕಿಯ ಯಾವುದೇ ಅವಾಯ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.
- ರಸಮೇವನಲ್ಲಿ ಲಾಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಆಮ್ಲ ಇರುವುದರಿಂದ ಅದು ಸುಲಭವಾಗಿ ಜೀರ್ಣವಾಗುತ್ತದೆ.
- ರಸಮೇವು ಹೆಚ್ಚಿನ ರುಚಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ, ಆದ್ದರಿಂದ ಹಸುಗಳಲ್ಲಿ ಹಸಿವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ.

ರಸಮೇವು ಮಳಗೆ / ಸೈಲೋಗಳ ಮಾದರಿಗಳು

ರಸಮೇವನ್ನು ಗುಂಡಿಗಳಲ್ಲೂ/ಬಾವಿಯಾಕಾರದ ಮಳಗೆ, ಟ್ರಂಚ್‌ಗಳಲ್ಲೂ, ಬಂಕೋಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಡ್ರಂನ ಮಾದರಿ ಮತ್ತು ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಬೆಳದಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಬಹುದು. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಅವಶ್ಯಕತೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಗುಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸುವುದು ಸುಲಭ ಕ್ರಮ. ಮಳಿಯ ನೇರು ಒಳಗೆ ನುಗ್ಗದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಗುಂಡಿಗಳನ್ನು ತೆಯಬೇಕು. ಈ ಗುಂಡಿಗಳು ಗುಂಡಾಗಿಯಾಗಲಿ, ಚೋಕಾಕಾರದಾಗಲಿ ಆಗಿರಬಹುದು. ಗುಂಡಿಯ ಅಳತೆಯನ್ನು ಮೇವು ಕೊರತೆಯಾಗಿ, ಲಭ್ಯವಿರುವ ಮೇಲಿನ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಜಾನುವಾರುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ನಾಧರಿಸಬೇಕು. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ 4 ಅಡಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಆಳ ಇರಬಾರದು, ಹಾಗೂ ಈ ಆಳ 8-10 ಅಡಿಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗಿಯೂ ಸಹ ಇರಬಾರದು. ಒಂದು ಘನ ಅಡಿ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಅಂದಾಜು 20 ಕೆ.ಜಿ. ಕತ್ತರಿಸಿದ ಹಸಿರು ಮೇವನ್ನು ಶೇಖರಿಸಬಹುದು. ಅದರಂತೆ ಗುಂಡಿಯ ಅಳತೆಯನ್ನು ನಗದಿಪಡಿಸಬೇಕು. ಈ ರೀತಿಯ ಗುಂಡಿಯ ಒಳಭಾಗವನ್ನು ಕಲ್ಲಿನಂದಾಗಲೀ ಆಧವಾ ಸಿಮೆಂಟಿನಂದಾಗಲೀ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ವಾಡಬೇಕು. ಈ ರೀತಿ ವಾಡುವುದು ಸ್ವಲ್ಪ

ದುಬಾರಿಯಾವುದುದರಿಂದ ಕೆಚ್ಚು ಗುಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ರಸಮೇವನ್ನು ತಯಾರಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಗುಂಡಿಯ ತಳ ಮತ್ತು ಪಕ್ಕಗಳಿಗೆ ಸಗಳಿಲೇವಷನ್ನು ಮಾಡಿ ಆರಲು ಬಿಟ್ಟು ನಂತರ ಒಳಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗೂ ಒಣಿದ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಮೇವನ್ನಾಗಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ಹಸಿರು ಮೇವನ್ನಾಗಲಿ ತೆಳುವಾಗಿ ಹಾಸಬೇಕು.

ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳು:

- ✓ ಮಳಿ ನೇರು ಹಿಡಿದ ಹೋಗುವ ಎತ್ತರವಾದ ಮತ್ತು ಇಳಿಜಾರಾದ ಪದೇಶವನ್ನು ಅಯ್ದು ಮಾಡುವುದು ಉಚಿತ. ಇದರಿಂದ ರಸಮೇವು ಕೆಡುವುದಿಲ್ಲ.
- ✓ ಮಳಿಗೆಯ ಒಳಗೊಂಡಿಗಳು ಸಮಾನಾಂತರವಾಗಿರಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ರಸಮೇವು ತಯಾರಿಕಾ ಗುಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ನಾಳಿ ಗುಳ್ಳೆಗಳು ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ.
- ✓ ಮಳಿಗೆಯ ತಳ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ಗೊಂಡಿಗಳಿಗೆ ಒಳಹಲ್ಲು, ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಅಧವಾ ಪಾಲಿಥಿನ್ ಹೊದಿಕೆ ಹೊದಿಸಬಹುದು.
- ✓ ಮಳಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಆಳವಾಗಿರಬೇಕು. ಈ ಆಳ ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಚೋಗಿನ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ.
- ✓ ಮಳಿಗೆಯ ಗಾತ್ರವು ರಾಸುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ, ರಸಮೇವನ ಬೇಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಒಳಕೆಯ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ.

ರಸಮೇವು ತಯಾರಿಕೆಗಾಗಿ ಬೇಕಾಗುವ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು:

- ಒಂದು ಟನ್ ರಸಮೇವಿಗಾಗಿ
- 1 ಕೆ.ಗ್ರಾಂ. ಯುರಿಯಾ
- 2 ಕೆ.ಗ್ರಾಂ. ಬೆಲ್ಲ/ ಕಾಕಂಬಿ
- 1 ಕೆ.ಗ್ರಾಂ. ಉಪ್ಪು
- 1 ಕೆ.ಗ್ರಾಂ. ಖಿರಿಜಾವನ್ 15-16 ಲಿಟರ್ ನೇರಿಗೆ ಬೇರಿಸಿ ದ್ರಾವಣವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ರಸಮೇವು ತಯಾರಿಕೆಯ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳು :

1. ಮೇವನಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಶೇಕಡ 65-70 ರಪ್ಪು ತೇವಾಂಶ ಇರುವ ಅಧವಾ ತೆನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಳುಗಳು ಹಾಲು ತುಂಬುವ ಹಂತದಲ್ಲಿರುವ ಮೇವನ್ನು 1 ರಿಂದ 1.5 ಅಂಗುಲ ಉದ್ದು ಮೇವು ಕತ್ತರಿಸುವ ಯಂತ್ರಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಬೇಕು.

2. ಈ ರೀತಿ ಮೇವನ್ನು ರಸಮೇವಿಗಾಗಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಗುಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೀಳುವಂತೆಯೇ ಕತ್ತರಿಸುವುದು ಉತ್ತಮ. ನಂತರ ಕತ್ತರಿಸಿದ ಮೇವನ್ನು ಸಮಾಗಿ ಹರಡುವುದು, ಮೇವನ ಗುಣಮಟ್ಟ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಡಿ ತಿಳಿಸಿದ ದ್ರಾವಣವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ಪ್ರತಿ ಪದರಗಳ ಮೇಲೂ ಸಿಂಪಡಿಸಬೇಕು

3. ಕತ್ತರಿಸಿ ತುಂಬಿದ ಮೇವನ್ನು ರೋಣುಕಲ್ಲಿನ ಸಹಾಯದಿಂದಾಗಲಿ ದನಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತುಳಿಸುವುದರಿಂದಾಗಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅದುಮಿ ಮೇವನ ಮದ್ದದಲ್ಲಿನ ನಾಳಿಯನ್ನು ಮೂರಾವಾಗಿ ಹೊರ ತೆಗೆಯಿರಿ. ನಾಳಿಯನ್ನು ಹೊರ ತೆಗೆಯುವುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ